

RADNI ODNOSI

1. Konstitutivno djelovanje rješenja kojim je utvrđeno smanjenje, odnosno djelomični gubitak radne sposobnosti.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev za utvrđenjem nedopuštenosti osobno uvjetovanog otkaza ugovora o radu tužitelju uz zahtjev za njegovo vraćanje na posao, na poslove koje je obavljao do donošenja pobijane odluke o otkazu ili druge odgovarajuće poslove u skladu s njegovom stručnom spremom i radnim iskustvom.

Tužitelj svoj zahtjev temelji na odredbi iz članka 40. i 41. Zakona o radu (N.N., br. 93/14., dalje u tekstu: ZR) jer mu je ovlašteno tijelo 2016. godine priznalo nastanak smanjenja radne sposobnosti.

Odredba čl. 40. st. 1. ZR-a propisuje da radnik koji je privremeno bio nesposoban za rad zbog ozljede ili ozljede na radu, bolesti ili profesionalne bolesti, a za kojega nakon liječenja, odnosno oporavka, ovlaštenu liječniku, odnosno ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom utvrdi da je sposoban za rad, ima pravo vratiti se na poslove na kojima je prethodno radio.

Odredba čl. 41. st. 1. ZR-a propisuje:

„Ako kod radnika postoji smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, smanjenje radne sposobnosti uz djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost

od nastanka smanjenja radne sposobnosti koju je utvrdilo ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom, poslodavac je dužan, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje toga tijela, ponuditi radniku sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova za koje je radno sposoban, koji moraju, što je više moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prethodno radio.“

Tijekom postupka pred sudom prvog stupnja utvrđeno je da je tužitelj bio radnik tuženika na radnom mjestu prodavač na benzinskoj postaji na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme te da je tužitelj počinio dvije povrede obveze iz radnog odnosa, i to 20. veljače 2009. i 20. rujna 2011. Nadalje je utvrđeno da je tužitelj svjedodžbom o zdravstvenoj sposobnosti od 5. veljače 2015. određen zdravstveno nesposobnim za obavljanje poslova prodavač na benzinskoj postaji, nakon čega je tuženik donio odluku o osobno uvjetovanom otkazu ugovora o radu.

Prvostupanjski sud uzeo je u obzir odredbu čl. 115. st. 1. toč. 2. ZR-a koja propisuje da poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako radnik nije u mogućnosti uredno izvršavati svoje obveze iz radnog odnosa zbog određenih trajnih osobina ili sposobnosti (osobno uvjetovani otkaz) te je odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Protiv ove presude žali se tužitelj zbog svih razloga predviđenih člankom 353. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/91.,

91/92., 112/99., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 28/13. i 89/14., dalje u tekstu: ZPP). Predlaže da se presuda preinači, a podredno ukinete predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Pravilno sud prvog stupnja konstatira da u konkretnoj pravnoj situaciji nema mjesta primjeni članka 41. Zakona o radu, jer gubitak radne sposobnosti u momentu redovitog otkazivanja ugovora o radu osobno uvjetovanog (2015. godine) nije utvrđeno njegovo smanjenje radne sposobnosti koja je posljedica ozljede na radu, profesionalne bolesti, odnosno ozljede ili bolesti, već mu je ovlašteno tijelo nastanak smanjenja radne sposobnosti, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, to pravo priznalo tek s danom 9. veljače 2016. godine.

Rješenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u svojoj naravi je konstitutivno rješenje. Dakle, ono proizvodi pravne učinke tek donošenjem rješenja, a ne utvrđuje stanje kakvo je postojalo od momenta zadobivene ozljede do donošenja rješenja od strane ovlaštenog tijela u skladu s posebnim propisima.

Stoga se zaključak suda prvog stupnja ukazuje pravilnim jer u momentu redovitog otkazivanja ugovora o radu osobno uvjetovanog, kod tužitelja nije postojalo smanjenje radne sposobnosti koja bi bila utvrđena od strane ovlaštenog tijela, u smislu odredbe članka 41. stavka 1. ZR-a pa stoga nema mjesta primjeni odredbi članka 40. i 41. ZR-a, jer se ne radi o osobi kod koje bi bilo utvrđeno smanjenje, odnosno djelomični gubitak radne sposobnosti.

Pravilno sud prvog stupnja konstatira da i pod pretpostavkom da je tužitelj osoba kod koje postoji djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti, teret dokaza je na njemu, da dokaže postojanje mogućnosti da ga se rasporedi na poslove adekvatne njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti. Postojanje takve mogućnosti tužitelj nije dokazao u provedenom postupku.

Kako presuda sadrži valjane razloge o odlučnim činjenicama koji su utemeljeni na rezultati-

ma provedenog dokaznog postupka, a izneseni razlozi nisu međusobno proturječni, drugostupanjski sud je na temelju članka 368. stavka 1. ZPP-a odbio žalbu tužitelja te je potvrdio prvostupanjsku presudu.

Županijski sud u Splitu, Gž R-700/2018-2 od 23.8.2018.

2. Ocjena radne sposobnosti u upravnom postupku.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužitelja (u daljnjem tekstu: žalitelj) za poništenje rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje kojim žalitelju nije priznato pravo iz mirovinskog osiguranja na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti.

U upravnom postupku koji je prethodio upravnom sporu provedeno je medicinsko vještačenje zbog ocjene žaliteljeve radne sposobnosti.

Iz nalaza i mišljenja Vijeća viših vještaka od 18. studenoga 2015. proizlazi da kod žalitelja (rođenog 1961., nezaposlenog NKV radnika, stolara) postoje PTSP, Sy depressivum, Aethylismus chr i St post thyreoidectomiam. U obrazloženju nalaza i mišljenja iscrpno je opisano žaliteljevo zdravstveno stanje te tijek i ishod liječenja svake pojedine bolesti. Glede psihičkih bolesti, Vijeće viših vještaka ističe da se nakon farmakološke i psihosocijalne terapije primijenjene tijekom posljednjeg bolničkog liječenja (od 12. do 13. veljače 2015.) žaliteljevo stanje poboljšalo te je psihijatar preporučio daljnje ambulantno liječenje. Smatrajući da su sva žaliteljeva stanja, s obzirom na stupanj izraženosti i neurotsku razinu psihičkog poremećaja uz apstinenciju od alkohola, dostupna liječenju, Vijeće viših vještaka ocijenilo je da kod žalitelja nije došlo do smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, a niti djelomičnog, niti potpunog gubitka radne sposobnosti u smislu članka 39. Zakona o mirovinskom osiguranju (N.N., br. 157/13., 33/15. i 93/15.; u daljnjem tekstu: ZOMO).

Na temelju takve ocjene Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje donosi rješenje kojim žalitelju nije priznato pravo iz mirovinskog osiguranja

na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, na što se žalitelj žali, a koju žalbu (tužbu) prvostupanjski sud nakon provedenog postupka odbija.

Protiv prvostupanjske presude žalitelj podnosi žalbu Visokom upravnom sudu RH (dalje u tekstu: Sud), u kojoj opisuje svoje zdravstveno stanje te osporava zaključak tijela vještačenja da kod njege nije došlo do smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Svoje navode potkrjepljuje mišljenjem specijalista medicine rada 22. prosinca 2015. te nalazom i mišljenjem tijela vještačenja od 27. siječnja 2014. u postupku zbog ostvarivanja prava iz sustava socijalne skrbi. Polazeći od razlika u mišljenjima tijela vještačenja u predmetnom postupku te mišljenja specijalista medicine rada i mišljenja tijela vještačenja u postupku zbog ostvarivanja prava iz sustava socijalne skrbi, žalitelj smatra da tijela vještačenja u upravnom postupku koji je prethodio ovom upravnom sporu nisu postupala objektivno i nepristrano. Predlaže poništavanje prvostupanjske presude, prihvaćanje tužbenog zahtjeva i rješavanje upravne stvari priznavanjem traženog prava.

U odgovoru na žalbu tuženik ostaje kod svojih navoda isticanih u prvostupanjskom upravnom sporu i predlaže odbijanje žalbe.

Ispitujući presudu prvostupanjskog suda u granicama propisanim člankom 73. stavkom 1. Zakona o upravnim sporovima (N.N., br. 20/10., 143/12. i 152/14.; u daljnjem tekstu: ZUS), Sud je utvrdio da je u prvostupanjskom upravnom sporu pravilno utvrđeno činjenično stanje i pravilno primijenjeno materijalno pravo.

Prema članku 39. stavku 1. ZOMO-a, smanjenje radne sposobnosti prema tom zakonu postoji kada se kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja. Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Preostala radna sposobnost postoji kada je kod osiguranika nastalo smanjenje radne

sposobnosti iz stavka 1. spomenutog članka, ali se s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima (članak 39. stavak 2. ZOMO-a).

Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima (članak 39. stavak 3. ZOMO-a).

Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti (članak 39. stavak 4. ZOMO-a).

U prvostupanjskom upravnom sporu sud je utvrdio odlučne činjenice na temelju rezultata medicinskog vještačenja iz upravnog postupka, koje je, prema ocjeni prvostupanjskog suda, provedeno u skladu s mjerodavnim odredbama ZOMO-a te valjano i dostatno obrazloženo. Polazeći od toga, a imajući na umu okolnost da žalitelj u prvostupanjskom upravnom sporu nije predlagao izvođenje dokaza kojim bi se eventualno moglo dovesti u sumnju činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku, Sud smatra neosnovanim žalbeni navod o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju.

Prihvaćajući ocjenu prvostupanjskog suda da su nalazi i mišljenja tijela vještačenja u upravnom postupku sačinjeni u skladu s mjerodavnim odredbama ZOMO-a te smatrajući nalaze i mišljenja u skladu s Uredbom o metodologijama vještačenja (N.N., br. 153/14. i 108/15.), Sud smatra da u konkretnom slučaju nije bilo razloga za sumnju u njihovu medicinsku, odnosno stručnu utemeljenost.

Polazeći od utvrđenja da kod žalitelja još nije došlo do smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, a niti djelomičnog, niti potpunog gubitka radne sposobnosti u smislu članka 39. ZOMO-a, Sud ne nalazi osnovanim ni žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Osvrćući se na žaliteljevo pozivanje na mišljenje specijalista medicine rada o njegovoj radnoj sposobnosti, kao i na nalaz i mišljenje tijela vještačenja u postupku zbog ostvarivanja prava iz sustava socijalne skrbi, valja istaknuti sljedeće:

- Upravni postupak koji je prethodio ovom upravnom sporu vodio se zbog priznavanja prava iz mirovinskog osiguranja, primjenom ZOMO-a. Prema članku 125. ZOMO-a, smanjenje radne sposobnosti i preostala radna sposobnost, djelomični i potpuni gubitak radne sposobnosti te druge činjenice o kojima ovisi pravo iz mirovinskog osiguranja utvrđuju se na temelju nalaza i mišljenja vještaka odnosno višeg vještaka Zavoda za vještačenje, dok su način i postupak vještačenja u mirovinskom osiguranju uređeni Uredbom o metodologijama vještačenja.
- Dakle, mjerodavni propisi propisuju način utvrđivanja odlučnih činjenica u postupku zbog ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja po osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog i potpunog gubitka radne sposobnosti te određuju tijela vještačenja u tom postupku. S obzirom na navedeno,

a imajući na umu mjerodavne odredbe Uredbe o metodologijama vještačenja kojima je uređen postupak vještačenja, valja zaključiti da tijelo vještačenja nije vezano ocjenom radne sposobnosti koja je eventualno navedena u mišljenju pojedinog specijalista.

- Što se tiče ishoda vještačenja u postupku zbog priznavanja prava iz područja socijalne skrbi na koji žalitelj ukazuje, valja poći od činjenice da se u postupku koji je prethodio ovom upravnom sporu utvrđivalo je li kod žalitelja došlo do smanjenja radne sposobnosti, odnosno preostale radne sposobnosti ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti na temelju propisa iz mirovinskog osiguranja, dok su se u postupku na koji žalitelj ukazuje, primjenom drugih propisa i prema drugim mjerilima, utvrđivale činjenice odlučne u tom postupku. Dakle, riječ je o dva različita postupka u kojima se na temelju različitih propisa, primjenom različitih mjerila, utvrđuju odlučne činjenice, zbog čega nalaz i mišljenje vještaka iz postupka zbog priznavanja prava iz područja socijalne skrbi ne može dovesti u sumnju pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u ovom postupku.

Slijedom svega navedenoga, na temelju članka 74. stavka 1. ZUS-a, Sud je odbio žalbu kao neosnovanu te je potvrdio prvostupanjsku presudu.

Visoki upravni sud RH, Usž-2049/16-2, od 20.10.2016.

*Ivan Petrošević, dipl. iur.
Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb*